

Yiyecek ve İçecek Şirketlerinin Nakit Dönüşüm Sürelerinin Analizi: Türkiye-İngiltere-Amerika Birleşik Devletleri Karşılaştırması^{1,2} (Cash Conversion Cycles Analysis of Food and Beverage Companies: Comparison of Turkey-United Kingdom-United States of America)

*Mehmet BEYAZGÜL^a, Fatih GÜNAY^a, Selda DALAK^a, Erdinç KARADENİZ^a

^aMersin University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Management, Mersin/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim

Tarihi:26.07.2018

Kabul Tarihi:06.09.2018

Anahtar Kelimeler

Nakit dönüşüm süresi

Yiyecek ve içecek şirketleri

Türkiye

İngiltere

Amerika Birleşik Devletleri

Keywords

Cash conversion cycle

Food and beverage companies

Turkey

United Kingdom

United States of America

Öz

Bu çalışmanın amacı Türkiye, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde faaliyet gösteren yiyecek ve içecek şirketlerinin nakit dönüşüm sürelerini analiz etmek ve üç ülke arasında bir karşılaştırma yapmaktır. Çalışmanın amacı doğrultusunda yiyecek ve içecek hizmeti faaliyeti alt sektörünün verileri Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) sektör bilançolarından elde edilmiştir. İngiltere ve Amerika'daki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin verileri de Thomson & Reuters EIKON veri tabanından elde edilmiştir. Çalışmaya dâhil edilen şirketlerin finansal tabloları incelenerek bu şirketlerin nakit dönüşüm süreleri analiz edilmiştir. Çalışma neticesinde Türkiye'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin İngiltere ve Amerika'dakilerden daha uzun ortalama nakit dönüşüm süresine sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, Türkiye'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin İngiltere ve Amerika'daki şirketlere göre daha uzun stok ve alacak dönüşüm süresine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte Amerika'daki yiyecek ve içecek şirketlerinin başarılı bir çalışma sermayesi yönetimine sahip olduğu saptanmıştır.

Abstract

The aim of this study is to analyze the cash conversion cycle of the food and beverage companies in Turkey, United Kingdom and United States of America (USA) to make a comparison of these three countries between the years of 2014-2016. In accordance with this purpose, the data of food and beverage services sub-sector in Turkey have been obtained from Central Bank of the Republic of Turkey's (CBRT) company accounts. Also the data of publicly held food and beverage companies in UK and USA have been obtained from Thomson & Reuters EIKON database. By using the financial reports of the companies that included in study the cash conversion cycles are analyzed comparatively. As a result of the study, it has been determined that food and beverages companies in Turkey have longer cash conversion cycle than companies in the UK and USA. It has also found, food and beverage companies in Turkey had the longer inventory turnover and receivable turnover than UK and USA companies. Additionally, it has determined that food and beverage companies in the USA have a successful working capital management.

* Sorumlu Yazar.

E-posta: mehmetbeyazgul@mersin.edu.tr (M. Beyazgül)

Makale Künyesi: Beyazgül, M., Günay F., Dalak, S. ve Karadeniz, E. (2018). Yiyecek ve İçecek Şirketlerinin Nakit Dönüşüm Sürelerinin Analizi: Türkiye-İngiltere-Amerika Birleşik Devletleri Karşılaştırması, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(3), 334-351

DOI: [10.21325/jotags.2018.285](https://doi.org/10.21325/jotags.2018.285)

¹Bu çalışma Mersin Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Fonu tarafından desteklenmiştir. (Proje Numaraları: 2017-2-TP3-2655, 2017-2-TP3-2656 ve 2017-2-TP3-2657).

²Bu çalışma VII.Ulusal III.Uluslararası Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumu'nda Türkiye-İngiltere karşılaştırması yapılarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Uluslararası piyasalarda meydana gelen gelişmeler, gelişmekte olan ülkelerin finansal piyasalarını ve burada faaliyette bulunan işletmeleri önemli ölçüde etkilemektedir. Özellikle finansal kriz dönemlerinde, çalışma sermayesi yeterli olmayan işletmeler faaliyetlerine son vermek durumunda kalabilmektedirler. Bu nedenle çalışma sermayesi yönetimi işletmeler açısından önem arz etmektedir. Turizm sektöründeki gelişmelerin yanı sıra, toplumdaki sosyo-kültürel ve ekonomik değişimler; birçok insanın restoranlarda hazırlanmış yiyeceklerle beslenmelerine yol açmış bunun sonucunda da yiyecek ve içecek hizmetleri sektörü hızla gelişmiştir. İnsanların yiyecek ve içecek sektörüne olan yoğun ilgisi sonucunda bu sektörde rekabet ortamı oluşmuş ve yiyecek ve içecek hizmeti sunan şirketlerin ayakta kalabilmeleri için etkin bir finansal yönetim anlayışına ve başarılı bir çalışma sermayesi yönetimine sahip olmaları hayati önem kazanmıştır. Yiyecek ve içecek şirketleri, sektörde oluşan bu talebe eksiksiz cevap verebilmeleri açısından faaliyetlerinin herhangi bir aksaklığa uğramadan yürütülmesini sağlayabilmeli dolayısıyla nakit düzeylerini, stoklarını, alacaklarını ve borçlarını etkin bir şekilde yöneterek günlük ihtiyaçlarını karşılayacak sermaye miktarını belirleyebilmelidir. Şirketlerde genel olarak etkin bir çalışma sermayesi planlamasında ve özellikle başarılı bir nakit yönetiminin olup olmadığının kontrolünün yapılmasında en fazla önerilen ölçüt nakit dönüşüm süresidir (Karadeniz, 2012: 123). Nakit dönüşüm süresi, ilave bir yabancı kaynak yaratıldığı durumda işletmenin nakde ihtiyaç duyacağı süreyi göstermektedir. Bu süre; stokta geçen süre ile ticari alacakların tahsilinde geçen sürelerin toplamından, ticari borçların ödenme süresinin çıkarılmasıyla bulunur (Yılığör,2012: 165). Nakit dönüşüm süresinin hesaplanma şekli aşağıda gösterilmektedir (Yücel ve Kurt, 2002; Megginson ve Smart, 2006; Yılığör, 2012; Karadeniz, 2012);

$$\text{Nakit Dönüşüm Süresi} = (\text{Stok Devir Süresi} + \text{Alacak Devir Süresi}) \\ - \text{Ticari Borç Devir Süresi}$$

İşletmeler nakit dönüşüm süresini belirlerken iki durumla karşılaşabilir. Bunlar, pozitif nakit dönüşüm süresi ve negatif nakit dönüşüm süresidir. Pozitif nakit dönüşüm süresinde işletme, teminatlı-teminatsız kısa vadeli fon kaynaklarını kullanmak suretiyle nakit sürecini destekler. Negatif nakit dönüşüm süresinde ise, işletmenin borç ödeme süresi faaliyet süresinden daha uzundur. Üretim işletmelerinde normal şartlarda negatif nakit dönüşüm süresi gerçekleşmez, buna karşılık ticaret işletmelerinde negatif nakit dönüşüm süresiyle karşılaşılabilir (Okka, 2009: 631). Negatif NDS' nin oluşması, işletmenin çalışma sermayesine ihtiyaç duyduğunu ve tedarikçileri tarafından finanse edildiğini göstermektedir (Karadeniz, 2012: 141).

Çalışma sermayesi yatırımlarını en uygun düzeyde tutarak nakit dönüşüm süresini azaltabilen işletmeler kur, likidite ve faiz risklerini azaltarak karlılığı ve firma değerini arttırabilmektedirler. Nakit dönüşüm süresinin hesaplanabilmesi için stok devir süresi, alacak devir süresi ve ticari borç devir süresi bileşenlerinin hesaplanması gerekmektedir. Bu bileşenlerden stok devir süresinin hesaplanabilmesi için stok devir hızının bilinmesi gerekmektedir. Stok devir hızı, stokların bir dönemde kaç defa yenilendiğini gösterir. Stok devir hızı aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır (Ercan ve Ban, 2010: 41);

$$\text{Stok Devir Hızı} = \frac{\text{Satışların maliyeti}}{\text{Stok miktarı}}$$

Stok devir hızı hesaplanan işletmenin stoklarının kaç günde bir devrettiğini bulmak için stok devir süresi hesaplanır. Stokta geçen süre arttıkça stok tutma maliyetleri artacağı gibi işletmenin net çalışma sermayesi ihtiyacı artacaktır. Benzer şekilde alacakların tahsil süresinin artması da net çalışma sermayesi ihtiyacını arttıracaktır. Stok devir süresi (stokta geçen süre), aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır (Apak ve Demirel, 2010: 251);

$$\text{Stok Devir Süresi} = \frac{365 \text{ gün}}{\text{Stok Devir Hızı}}$$

Alacak devir süresinin hesaplanabilmesi için alacak devir hızının hesaplanması gerekmektedir. Alacak devir hızı, alacakların yılda kaç defa tahsil edildiğini gösterir. Alacak devir hızı aşağıdaki gibi hesaplanabilmektedir (Ceylan ve Korkmaz, 2012: 289);

$$\text{Alacak Devir Hızı} = \frac{\text{Net satışlar}}{\text{Ticari alacaklar}}$$

Alacak devir hızı hesaplanan işletmenin alacak devir süresi de hesaplanabilir. Alacak devir süresi, işletmenin ticari alacaklarını ortalama kaç günde tahsil ettiğini gösterir. Alacak devir süresinin yüksekliği satışlarda paralel bir artış ile birlikte gözlenebilir, yani satışlardaki bir artışın sonucu olabilir. Satışlarda önemli bir artış olmadan veya azalış olması durumunda, alacak tahsil süresinde artış gözlenmesi, müşterilerin ödeme gücünün zayıfladığını gösterir ve olumsuz olarak nitelendirilebilir. Alacak devir süresi aşağıdaki gibi hesaplanabilmektedir (Canbaş ve Vural, 2012: 19);

$$\text{Alacak Devir Süresi} = \frac{365 \text{ gün}}{\text{Alacak Devir Hızı}}$$

Ticari borç devir süresinin hesaplanabilmesi için ticari borç devir hızının hesaplanması gerekir. Ticari borç devir hızı ise ticari borçların bir yılda kaç defa ödendiğini göstermektedir. Ticari borç devir hızı aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır (Akgüç, 2013: 59);

$$\text{Ticari Borç Devir Hızı} = \frac{\text{Satılan Malın Maliyeti}}{\text{Kısa Vadeli Ticari Borçlar}}$$

Ticari borçlarını yılda kaç defa ödediği hesaplanan işletmenin ticari borç devir süresi de hesaplanabilir. Ticari borç devir süresi kredili alımlardan doğan işletmenin ticari borçlarını ne kadar sürede ödediğini göstermektedir. Ticari borç devir süresi aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır (Berk, 2010: 475);

$$\text{Ticari Borç Devir Süresi} = \frac{365}{\text{Ticari Borç Devir Hızı}}$$

Bu çalışmanın amacı 2014-2016 yılları arasında Türkiye, İngiltere ve Amerika'da faaliyet gösteren yiyecek ve içecek şirketlerinin nakit dönüşüm sürelerini analiz etmek ve üç ülke arasında bir karşılaştırma yapmaktır. Bu amaç doğrultusunda Türkiye'deki yiyecek ve içecek hizmeti faaliyeti alt sektörünün verileri Türkiye Cumhuriyet Merkez

Bankası (TCMB) sektör bilançolarından elde edilmiştir. İngiltere ve Amerika'daki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin verileri de Thomson & Reuters EIKON veri tabanından elde edilmiştir.

Çalışma, ulaşılmak istenen amaçlar bağlamında beş bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde nakit dönüşüm süresi açıklanmaya çalışılmıştır. İkinci bölümde konuyla ilgili daha önce yapılmış çalışmalara yer verilmiştir. Üçüncü bölümde çalışmanın yöntemi hakkında bilgiler sunulmuştur. Dördüncü bölümde analiz bulgularına yer verilmiştir. Sonuç bölümünde ise çalışma ile ilgili genel bir değerlendirme yapılarak sektörel ve alan yazına yönelik çıkarımlar sunulmaya çalışılmıştır.

LİTERATÜR TARAMASI

Çalışmanın bu bölümde nakit dönüşüm süresi konusu ile ilgili çalışmalara yer verilmektedir. Konuyla ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında turizm sektörü dışında birçok çalışmaya rastlanılmıştır. Turizm sektörüne yönelik alan yazın incelendiğinde ise kısıtlı sayıda çalışmanın varlığı dikkat çekmektedir. Yapılan çalışmaların birçoğu çalışma sermayesi yönetimi ve nakit dönüşüm süresinin karlılığa ve likidite düzeyini belirlemedeki etkisini ölçmek amacıyla yapıldığı gözlemlenmiştir.

Richards ve Laughlin (1980), likidite analizinde nakit dönüşüm süresi yaklaşımının yararlarını ortaya koymak amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Çalışmada halka açık bir Amerikan imalat firmasının 1975-1978 yılları arasındaki verileri ile likidite oranlarından cari oran ve asit-test oranı ve stok devir süresi, alacak devir süresi ve borçların ödenme süresi ile nakit dönüşüm süresi hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda nakit dönüşüm süresi yaklaşımının, firmanın likidite durumu hakkında likidite oranlarına kıyasla daha yararlı bilgi sunduğu ortaya konulmuştur.

Yücel ve Kurt (2002), 1995-2000 yılları arasında İMKB'ye kayıtlı 167 şirketin nakit dönüşüm süresi, karlılık, likidite ve borç yapısı değişkenleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Yapılan çalışmada şirketlerin nakit dönüşüm süreleri ile likidite oranları arasında pozitif bir ilişki, aktif karlılığı ve öz sermaye karlılığı arasında negatif bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Nakit dönüşüm süresi ile kaldıraç oranı arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Yine sektörler arasında nakit dönüşüm süresinin farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Deloof (2003), çalışma sermayesi yönetimi ve karlılık arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla 1009 Belçika firmasının 1992-1996 yılları arasındaki verilerini incelemiştir. Çalışma sonucunda analize dâhil edilen firmaların stokta bekleme süresi, ticari alacak tahsil süresi ve ticari borç devir süresi ile brüt faaliyet karı arasında negatif bir ilişki tespit edilmiştir.

Farris, Hutchison ve Hasty (2005), hizmet ve imalat sektörlerinin nakit dönüşüm sürelerini kıyaslayarak aradaki farklılıkları incelemek ve hizmet sektörüne öneriler getirmek amacıyla yaptıkları çalışmada, *Research Insights 7.6* veri tabanında yer alan 5884 hizmet ve imalat işletmesinin 1987-2001 yılları arasındaki verilerini incelemişlerdir. Çalışmada 2001 yılında hizmet sektörünün nakit dönüşüm süresi 35,7 gün, imalat sektörünün ise 97,6 gün olarak bulunmuştur. Çalışmada yine hizmet sektörünün nakit dönüşüm süresinin doğrusal olarak azaldığı ve bunun stok devir süresindeki azalmadan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Sakarya (2008), nakit dönüşüm süresi ile nakit yönetiminin etkinliğini ölçmek amacıyla İMKB'ye kayıtlı 43 KOBİ niteliğindeki şirketin 2003-2006 dönemindeki verilerini incelemiştir. Çalışmada sektör ortalamalarının nakit dönüşüm sürelerinin 2003 yılından itibaren sürekli bir artışından söz edilmiştir. Buna göre söz konusu şirketlerde yıllar itibariyle nakit ihtiyacının arttığı ve nakit yönetiminin başarısız olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmada ayrıca şirketlerin nakit dönüşüm süreleri alt sektörlere göre karşılaştırılmıştır. Buna göre nakit dönüşüm süresinin alt sektörlere göre farklılaştığı ve bazı alt sektörlerdeki şirketlerin negatif nakit dönüşüm süresine sahip oldukları gözlemlenmiştir.

Omağ (2009), Türkiye ve ABD gıda sektöründe faaliyet gösteren KOBİ'lerin nakit dönüşüm sürelerinin karşılaştırılması amacıyla yaptığı çalışmada hisseleri İMKB'ye kote olan gıda sektöründeki dokuz KOBİ statüsündeki gıda şirketinin 2002-2007 dönemindeki nakit dönüşüm sürelerini hesaplamıştır. Bu sonuçlar ile perakendeciler birliğinin 2007 ve 2008 raporlarında yayınlanan ABD gıda sektöründeki KOBİ'lerin nakit dönüşüm sürelerini kıyaslamıştır. Çalışma sonucunda Türkiye'deki gıda sektöründeki KOBİ'lerin nakit dönüşüm sürelerinin ABD'dekilere göre daha fazla dalgalanma gösterdiği saptanmıştır. Bu bağlamda Türkiye'deki şirketlerin nakit yönetimi, tedarik zinciri ve alacak tahsilâtı konularına daha fazla önem vermesi gerektiği vurgulanmıştır.

Falope ve Ajilore (2009), Nijerya'daki finansal olmayan şirketlerin çalışma sermayesi yönetiminin karlılığa etkisini ölçmek amacıyla Nijerya borsasındaki 50 şirketi incelemişlerdir. Analiz neticesinde şirketlerin alacak devir süresi, stok devir süresi, ticari borçların devir süresi ve nakit dönüşüm süresi ile net faaliyet karları arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Çalışmada şirketlerin ortalama nakit dönüşüm süresi 75,16 gün olarak hesaplanmıştır. Nakit dönüşüm süresinin yüksek çıkmasında, alacak devir süresi ve stok devir süresinin birlikte rol oynadığı gözlemlenmiştir.

Ramachandran ve Janakiraman (2009), Hindistan'daki kâğıt sektöründeki çalışma sermayesi etkililiği ile faiz ve vergi öncesi kar arasındaki ilişkiyi incelemek üzere 30 şirketin 1997-2006 yılları arasındaki verilerini analiz etmişlerdir. Çalışma neticesinde nakit dönüşüm süresi ile faiz ve vergi öncesi kar arasında negatif, alacak tahsil süresiyle pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur.

Banos, Truel ve Solano (2010), İspanya'daki 4076 KOBİ şirketinin 2001-2005 döneminde nakit dönüşüm sürelerine etki eden değişkenleri araştırmışlardır. Çalışma neticesinde, KOBİ'lerin kendileri için geliştirdikleri nakit dönüşüm süresi hedefleri olduğu ve bu hedeflere varmak için çaba sarf ettikleri gözlemlenmiştir. Ayrıca işletme yaşı büyük KOBİ'lerin yüksek nakit akışlarıyla birlikte daha uzun nakit dönüşüm sürelerine sahip oldukları saptanmıştır.

Bieniasz ve Golas (2011), Polonya'da ve Avrupa Birliği Bölgesi'ndeki bazı ülkelerdeki yiyecek-içecek şirketlerinin 2005-2009 yılları arasındaki nakit dönüşüm sürelerinin karlılık üzerine etkisini incelemişlerdir. Çalışmada şirketlerin nakit dönüşüm süreleri ve karlılıkları hem ülkeler bazında hem de küçük, orta ve büyük ölçekli şirketler olarak gruplanarak hesaplanmıştır. Çalışma sonucunda stok devir süresi, alacak devir süresi, borçların devir süresi ve nakit dönüşüm süresi ile küçük işletmeler arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı ancak orta ve büyük işletmelerle negatif yönde güçlü bir ilişkinin olduğu ortaya konulmuştur. Çalışmada yine, nakit

dönüşüm süresi unsurlarının, karlılığı negatif yönlü etkilediği ancak bunun etkisinin firma büyüklüğüne göre değiştiği sonucuna varılmıştır.

Karadeniz (2012), hisseleri İMKB’de işlem gören Türk turizm şirketleri ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası sektör bilançolarında yer alan otel ve lokantalar alt sektörünün nakit dönüşüm sürelerini hesaplamıştır. Çalışmada 2002-2010 döneminde sektör bilançolarının nakit dönüşüm süresi ortalaması -3,9 gün, İMKB turizm şirketlerinin nakit dönüşüm süresi ortalaması ise 156,8 gün olarak belirlenmiştir. Buna göre sektör bilançosuna katılan işletmelerin halka açık turizm şirketlerine göre daha başarılı nakit yönetimi politikası izlediği vurgulanmıştır. Çalışmada ayrıca nakit dönüşüm süresinin en çok stok devir süresinden etkilendiği belirlenmiştir. Bu nedenle turizm işletmelerinin stok yönetimine daha fazla önem vermeleri önerilmiştir.

YÖNTEM

Bu çalışmanın temel amacı Türkiye, İngiltere ve Amerika’da faaliyet gösteren yiyecek ve içecek şirketlerinin nakit dönüşüm sürelerini analiz etmek ve üç ülke arasında bir karşılaştırma yapmaktır. Bu amaç doğrultusunda Türkiye’deki yiyecek ve içecek hizmeti faaliyetleri alt sektörü ve İngiltere ile Amerika’daki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin 2014-2016 yıllarına ait finansal tabloları incelenmiştir. Türkiye’deki yiyecek ve içecek hizmeti faaliyetleri alt sektörünün verilerine Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) sektör bilançolarından erişilmiştir. Söz konusu sektör bilançolarında 72 yiyecek-içecek şirketinin gönüllülük esasına göre gönderdikleri bilanço ve gelir tablolarından yararlanılarak sektörün sektör bilançoları oluşturulmuştur. İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri’nde faaliyet gösteren halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin verileri ise Thomson & Reuters EIKON veri tabanından elde edilmiştir. İngiltere’de faaliyet gösteren halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinden 24 şirketin verilerine erişilmiş ve bu şirketlerden analiz için gerekli verileri eksiksiz olan 18 şirket çalışmaya dâhil edilmiştir. Amerika Birleşik Devletleri’nde faaliyet gösteren halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinden ise 99 şirketin verilerine erişilmiş ve bu şirketlerden verileri eksiksiz olan 31 şirket çalışmaya dâhil edilmiştir. Tablo 1’de İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri’ndeki borsalarda işlem gören ve analize dâhil edilen yiyecek ve içecek şirketlerinin isimleri sunulmaktadır.

Tablo 1: Analize Dâhil Edilen Halka Açık Yiyecek ve İçecek Şirketleri

İNGİLTERE	
Fuller Smith & Turner PLC	Mitchells & Butlers PLC
Greene King PLC	Tasty PLC
Greggs PLC	DP Poland PLC
Heavitree Brewery PLC	SSP Group PLC
Whitbread PLC	Fulham Shore PLC
Young & Co's Brewery PLC	Brighton Pier Group PLC
Compass Group PLC	Patisserie Holdings PLC
Richoux Group PLC	Comptoir Group PLC

Domino's Pizza Group PLC	City Pub Group PLC
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ	
American Restaurant Partners LP	Papa John's International Inc
Ark Restaurants Corp	Darden Restaurants Inc
Brinker International Inc	Yum! Brands Inc
Luby's Inc	Kahala Brands Ltd
Cracker Barrel Old Country Store Inc	Red Robin Gourmet Burgers Inc
Cucos Inc	Domino's Pizza Inc
Wendys Co	Texas Roadhouse Inc
Rave Restaurant Group Inc	Jamba Inc
Sonic Corp	Chipotle Mexican Grill Inc
BJ's Restaurants Inc	Fiesta Restaurant Group Inc
McDonald's Corp	Potbelly Corp
Jack in the Box Inc	Aramark
Cheesecake Factory Inc	Habit Restaurants Inc
Starbucks Corp	J Alexanders Holdings Inc
Good Times Restaurants Inc	Wingstop Inc
Nathan's Famous Inc	

Çalışmaya dâhil edilen şirketlerin her biri için 2014-2016 yıllarının stok devir süresi, alacak devir süresi, ticari borç devir süresi ve nakit dönüşüm süresi hesaplamaları gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda 49 halka açık yiyecek ve içecek şirketinin üç yıl için ayrı ayrı dört oranı hesaplanmış, ayrıca TCMB sektör bilançolarından yiyecek ve içecek hizmeti faaliyeti alt sektörünün de üç yıl için oranları hesaplanmış ve toplamda 600 gözlem gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışmanın amacına göre, Türkiye'deki yiyecek ve içecek hizmeti faaliyeti alt sektörü ile İngiltere ve Amerika'daki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin nakit dönüşüm süreleri ve bileşenleri hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular öncelikle üç ülke için ayrı ayrı yorumlanmış daha sonra üç ülkenin nakit dönüşüm süresi ve bileşenleri karşılaştırılmıştır.

Tablo 2'de Türkiye'deki yiyecek ve içecek hizmeti faaliyeti alt sektörünün 2014-2016 yılları arasındaki; stok devir süresi (SDS), alacak devir süresi (ADS), ticari borç devir süresi (TBDS) ve nakit dönüşüm süresi (NDS) ortalamaları her yıl için ayrı ayrı sunulmuştur. Ayrıca tabloda bu sürelerin üç yıllık ortalamaları da yer almaktadır.

Tablo 2: Türkiye’deki Yiyecek ve İçecek Hizmeti Faaliyeti Alt Sektörünün Ortalama Stok, Alacak, Ticari Borç ve Nakit Dönüşüm Süresi (Gün)

TÜRKİYE	2014	2015	2016	Ortalama
SDS	39,96	35,04	49,49	41,50
ADS	36,94	39,09	43,36	39,80
TBDS	62,36	60,31	73,62	65,43
NDS	14,54	13,82	19,23	15,87

Tablo 2 incelendiğinde Türkiye’deki yiyecek ve içecek sektörünün stok devir süresi 2014 yılında 39,96 iken 2015 yılında 35,04 ve 2016 yılında 49,49 olarak gerçekleştiği ve ortalama 41,50 gün olduğu görülmektedir. Buna göre Türkiye’deki yiyecek ve içecek sektörünün 2014 yılında yaklaşık 40 günde erittiği stoklarını 2015 yılında 35 günde eritebildiği ancak 2016 yılında bu sürenin artarak yaklaşık 50 güne yaklaştığı görülmektedir. Bunun sebebi araştırıldığında Türkiye’deki yiyecek ve içecek hizmeti sektörünün 2016 yılında satışların maliyetinde bir düşüş olmadığı ancak stok miktarında yaklaşık %50 civarında bir artışın olduğu tespit edilmiştir. Buna göre Türkiye’deki yiyecek ve içecek şirketlerinin 2016 yılında stoklarını arttırma yoluna gittiği ancak bunları satışa çevirmede zorluk yaşadığı söylenebilir. Alacak devir süresine bakıldığında Türkiye’deki yiyecek ve içecek sektörünün 2014 yılında 36,94 gün, 2015 yılında 39,09 gün ve 2016 yılında 43,36 günlük alacak devir sürelerine sahip olduğu ve ortalama alacak devir süresinin 39,80 gün olduğu görülmektedir. Buna göre Türkiye’deki yiyecek ve içecek sektörünün alacak devir süresinin 2014 yılından itibaren sürekli arttığı görülmektedir. Bunun sebebinin ise Türkiye’deki yiyecek ve içecek şirketlerinin artan stoklarını eritmek ve satışlarını arttırmak amacıyla kredili satışlara ağırlık vermesi olabileceği söylenebilir. Ticari borç devir süresine bakıldığında Türkiye’deki yiyecek ve içecek sektörünün 2014 yılında 62,36 gün olan ticari borç devir süresinin, 2015 yılında benzer şekilde 60,31 gün olduğu ve 2016 yılında artış göstererek 73,62 gün olarak gerçekleştiği görülmektedir. Buna göre Türkiye’deki yiyecek ve içecek sektörünün ortalama 65,43 günde bir borçlarını ödediği ve ortalama 39,80 gün olan alacak devir süresi ile kıyaslandığında kredili alımlarının vadesinin kredili satışlarının vadesinden yaklaşık 25 gün daha uzun olduğu söylenebilir. Ayrıca ticari borç devir süresinin 2016 yılında geçmiş iki yıla göre yaklaşık 10 günlük bir artış gösterdiği görülmektedir. Buna göre stokların ve alacakların artışı ile birlikte değerlendirildiğinde Türkiye’deki yiyecek ve içecek şirketlerinin 2016 yılında nakit sıkıntısı çektiği ve daha uzun vadeli borçlanma yoluna gittiği söylenebilir. Son olarak çalışmanın ana değişkeni olan nakit dönüşüm süresi incelendiğinde Türkiye’deki yiyecek ve içecek sektörünün nakit dönüşüm süresinin 2014 yılında 14,54 gün, 2015 yılında 13,82 gün 2016 yılında 19,23 gün olduğu ve ortalama nakit dönüşüm süresinin 15,87 gün olduğu görülmektedir. Bu da Türkiye’deki yiyecek ve içecek sektörünün alacaklarını tahsil edip stoklarını nakde dönüştürdükten ortalama 15,87 gün sonra borçlarını ödeyebilmek olduğu anlamına gelmektedir. Diğer bir deyişle Türkiye’deki yiyecek ve içecek sektörünün 15,87 günlük nakit ihtiyacı vardır. İncelenen yıllar itibariyle bakıldığında yine yukarıda açıklanan diğer değişkenlerde olduğu gibi 2016 yılında nakit dönüşüm süresinde artış görülmektedir. Buna göre Türkiye’deki yiyecek ve içecek sektörünün 2016 yılında hem stok hem alacak hem de ticari borç devir sürelerinin ciddi artışlar gösterdiği ve dolayısıyla 2016 yılında Türkiye’deki yiyecek ve içecek şirketlerinin nakit dönüşüm sağlamada sıkıntılar yaşadığı ve nakit ihtiyacının arttığı söylenebilir.

Tablo 3'te İngiltere'deki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin 2014-2016 yılları arasındaki; stok devir süresi (SDS), alacak devir süresi (ADS), ticari borç devir süresi (TBDS) ve nakit dönüşüm süresi (NDS) ortalamaları her yıl için ayrı ayrı sunulmuştur. Ayrıca tabloda bu sürelerin üç yıllık ortalamaları da yer almaktadır.

Tablo 3: İngiltere'deki Halka Açık Yiyecek ve İçecek Şirketlerinin Ortalama Stok, Alacak, Ticari Borç ve Nakit Dönüşüm Süresi (Gün)

İNGİLTERE	2014	2015	2016	Ortalama
SDS	21,65	23,15	25,25	23,35
ADS	14,43	17,74	20,24	17,47
TBDS	79,47	89,14	94,35	87,65
NDS	-43,39	-48,26	-48,86	-46,83

Tablo 3'te İngiltere'deki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin bulguları incelendiğinde bu şirketlerin ortalama stok devir süresinin 2014 yılında 21,65 gün, 2015 yılında 23,15 gün ve 2016 yılında 25,25 gün olduğu ve üç yıllık ortalama stok devir süresinin 23,35 gün olarak gerçekleştiği görülmektedir. Buna göre İngiltere'deki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin stok devir süresinin 2014 yılından 2016 yılına doğru istikrarlı bir artış gösterdiği ve stoklarını ortalama 23 günde tükettiği söylenebilir.

Alacak devir süresine bakıldığında İngiltere'deki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin 2014 yılında 14,43 gün, 2015 yılında 17,74 gün ve 2016 yılında 20,24 günlük alacak devir süresine sahip olduğu, üç yıllık ortalama olarak ise 17,47 günlük alacak devir süresinin olduğu görülmektedir. Buna göre İngiltere'deki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin alacak devir süresinin de stok devir süresi gibi istikrarlı bir şekilde arttığı ve ortalama 14 günde bir alacaklarını nakde çevirebildiği söylenebilir.

Ticari borç devir süresine bakıldığında ise İngiltere'deki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin 2014 yılında 79,47 gün, 2015 yılında 89,14 gün ve 2016 yılında 94,35 günlük ticari borç devir süresine sahip olduğu görülmektedir. Üç yıllık ortalama olarak ise 87,65 günlük ticari borç devir süresine sahip olduğu görülmektedir. Buna göre İngiltere'deki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin 23,35 gün olan ortalama stok süresi ve 17,47 gün olan ortalama alacak devir süresine göre ticari borç devir süresinin çok yüksek olduğu ve bu farkın çok yüksek düzeyde ticari borç kullanılmasından kaynaklandığı ifade edilebilir.

Son olarak İngiltere'deki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin nakit dönüşüm süresi incelendiğinde bu şirketlerin incelenen yıllar itibarıyla negatif nakit dönüşüm süresine sahip olduğu görülmektedir. Tablo 3'te görüldüğü üzere İngiltere'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin 2014 yılında -43,39 gün, 2015 yılında -48,26 gün ve 2016 yılında -48,86 gün olmak üzere ortalama -46,83 günlük nakit dönüşüm süresine sahip olduğu görülmektedir. Buna göre bu şirketlerin stok ve alacaklarını nakde çevirme süresi borçlarını ödeme süresinden ortalama 46,83 gün daha kısa sürmektedir. Diğer bir ifade ile İngiltere'deki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin stok ve alacaklarından elde ettikleri nakit yaklaşık 47 gün atıl durumda kalmaktadır. Dolayısı ile bu şirketlerin çalışma sermayesi ihtiyacının olmadığı ancak kredili alımlarının kredili satışlarına göre çok yüksek düzeyde olması

şirketlerin erken ödeme iskontosundan yararlanmadığı ve bunun şirketlere ilave mali yük getirdiği sonucunun ortaya çıktığı söylenebilir.

Tablo 4'te Amerika Birleşik Devletleri'ndeki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin 2014-2016 yılları arasındaki; stok devir süresi (SDS), alacak devir süresi (ADS), ticari borç devir süresi (TBDS) ve nakit dönüşüm süresi (NDS) ortalamaları her yıl için ayrı ayrı sunulmuştur. Ayrıca tabloda bu sürelerin üç yıllık ortalamaları da yer almaktadır

Tablo 4: Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Halka Açık Yiyecek ve İçecek Şirketlerinin Ortalama Stok, Alacak, Ticari Borç ve Nakit Dönüşüm Süresi (Gün)

AMERİKA	2014	2015	2016	Ortalama
SDS	12,91	11,55	10,61	11,69
ADS	12,33	13,16	16,91	14,13
TBDS	26,87	29,03	24,76	26,89
NDS	-1,63	-4,32	2,76	-1,07

Tablo 4'te bulgular incelendiğinde Amerika Birleşik Devletleri'ndeki (ABD) yiyecek ve içecek şirketlerinin ortalama stok devir süresinin 2014 yılında 12,91 gün, 2015 yılında 11,55 gün ve 2016 yılında 10,61 gün olduğu ve üç yıllık ortalama olarak 11,69 günlük stok devir süresinin olduğu görülmektedir. Buna göre ABD'deki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin incelenen yıllar itibari ile stok devir süresinin önemli bir değişkenlik göstermediği ve bu şirketlerin ortalama 11,69 günde bir stoklarını tükettiği söylenebilir.

Alacak devir süresi bağlamında ABD'deki halka açık yiyecek ve içecek şirketleri incelendiğinde bu şirketlerin 2014 yılında 12,33 gün, 2015 yılında 13,16 gün ve 2016 yılında 16,91 gün olmak üzere üç yıllık ortalama olarak 14,13 günlük alacak devir süresine sahip olduğu görülmektedir. Buna göre ABD'deki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin alacaklarını ortalama 14 günde bir tahsil ettikleri söylenebilir.

Ticari borç devir süresine bakıldığında ABD'deki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin 2014 yılında 26,87 gün, 2015 yılında 29,03 gün ve 2016 yılında 24,76 gün olmak üzere üç yıllık ortalama olarak 26,89 günlük ticari borç devir süresine sahip olduğu görülmektedir. Buna göre ABD'deki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin ticari borçlarını geri ödemede istikrarlı bir seyir izlediği ve borçlarını ortalama 26 günde bir ödediği söylenebilir.

Nakit dönüşüm süresine bakıldığında ABD'deki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin 2014 yılında -1,63 gün, 2015 yılında -4,32 gün ve 2016 yılında 2,76 gün olmak üzere üç yıllık ortalama olarak -1,07 günlük nakit dönüşüm süresine sahip olduğu görülmektedir. Buna göre bu şirketlerin 2014 ve 2015 yılında günlük faaliyetlerini yerine getirilmesinde gerekli olan çalışma sermayesi ihtiyacının olmadığı ve çok fazla olmamakla birlikte ticari kredilerle finansman sağladığı, 2016 yılında ise 2,76 günlük çalışma sermayesi ihtiyacının olduğu söylenebilir. Bu bulgular çerçevesinde ABD'deki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin etkin bir çalışma sermayesi yönetimine ve nakit dönüşüm politikasına sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 5'te Türkiye, İngiltere ve ABD'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin nakit dönüşüm süresi ve bileşenlerinin 2014-2016 dönemi ortalama değerleri yer almaktadır.

Tablo 5: Analize Dâhil Edilen Ülkelerdeki Yiyecek ve İçecek Şirketlerinin Nakit Dönüşüm Süresi ve Bileşenlerinin 2014-2016 Dönemi Ortalama Değerleri (Gün)

	SDS	ADS	TBDS	NDS
TÜRKİYE	41,50	39,80	65,43	15,87
İNGİLTERE	23,35	17,47	87,65	-46,83
AMERİKA	11,69	14,13	26,89	-1,07

Türkiye, İngiltere ve Amerika'daki yiyecek ve içecek şirketlerinin bulguları karşılaştırıldığında, yıllar itibariyle ortalama stok devir süreleri sırasıyla 41,50 gün, 23,35 gün ve 11,69 gün olarak gerçekleşmiştir. Buna göre Türkiye'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin İngiltere ve Amerika'daki şirketlere kıyasla çok daha uzun stok devir süresine sahip olduğu ve stoklarını eritmede bu ülkelere göre çok daha yavaş kaldığı söylenebilir. İncelenen ülkeler arasında ise en kısa stok dönüşüm süresine sahip olan ülkenin ABD olduğu görülmektedir. Bu bağlamda ABD'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin Türkiye ve İngiltere'ye kıyasla stoklarını çok daha hızlı satışa çevirebildiği ve bu bağlamda daha etkin bir stok politikası izlediği söylenebilir.

Türkiye, İngiltere ve Amerika'daki yiyecek ve içecek şirketleri, alacak devir süresi bağlamında kıyaslandığında bu ülkelerin ortalama alacak devir sürelerinin sırasıyla 39,80 gün, 17,47 gün ve 14,13 gün olarak gerçekleştiği görülmektedir. Buna göre Türkiye'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin alacaklarını tahsil etmede İngiltere ve Amerika'daki şirketlere göre yaklaşık iki kat daha yavaş olduğu ortaya çıkmaktadır. İncelenen ülkeler arasında ise en kısa alacak devir süresine sahip olan ülkenin yine ABD olduğu İngiltere'nin de bu süreye yakın olduğu görülmektedir.

Türkiye, İngiltere ve ABD'deki yiyecek ve içecek şirketleri ticari borç devir süresi bağlamında kıyaslandığında bu ülkelerdeki şirketlerin sırasıyla 65,43 gün, 87,65 gün ve 26,89 günlük ticari borç devir sürelerine sahip olduğu görülmektedir. Buna göre Türkiye ve İngiltere'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin ticari borçlarını ödeme süresinin ABD'deki şirketlerden çok daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Özellikle İngiltere'deki şirketlerin ticari borç devir süresinin ortalama 87,65 gün olarak gerçekleşmesi bu şirketlerin nakit sıkıntısı çektiğinin göstergesidir. İngiltere'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin ticari borç devir süresi, stok ve alacak devir süresi ile kıyaslandığında bu şirketlerin günlük faaliyetlerinin kredili alımlara diğer bir ifade ile tedarikçilere bağlı olarak gerçekleştiği söylenebilir. Türkiye'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin ticari borç devir süresi yine stok ve alacak devir süresinde olduğu gibi diğer ülkelere kıyasla yüksektir. ABD'deki şirketlerin de yine normal sayılabilecek düzeyde bir ticari borç devir süresine sahip olduğu söylenebilir.

Çalışmanın ana değişkeni olan nakit dönüşüm süresi bağlamında Türkiye, İngiltere ve ABD'deki yiyecek ve içecek şirketleri kıyaslandığında bu ülkelerin sırasıyla 15,87 gün, -46,83 gün ve -1,07 günlük nakit dönüşüm sürelerine sahip oldukları görülmektedir. Buna göre Türkiye'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin ortalama 15,87 günlük çalışma sermayesi ve nakde ihtiyacının olduğu, İngiltere ve Amerika'daki şirketlerin ise negatif ortalama

nakit dönüşüm sürelerine sahip olduklarından çalışma sermayesi ve nakde gereksinimlerinin olmadığı ortaya çıkmıştır. Türkiye'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin yukarıda ifade edildiği gibi stok, alacak ve ticari borç devir sürelerinin yüksek olmasının yanı sıra yaklaşık 16 günlük çalışma sermayesi ihtiyacının olması bu şirketlerin nakit, alacak ve stok yönetiminde yani genel anlamda çalışma sermayesi yönetiminde, kıyaslanan diğer ülkelere göre eksikliklerinin bulunduğu söylenebilir. Diğer taraftan İngiltere'deki yiyecek içecek şirketlerinin ticari borç devir süresinin stok ve alacak devir sürelerine göre çok daha uzun olması nedeniyle ortalama nakit dönüşüm süresinin -46,83 gün olarak gerçekleşmesi bu şirketlerin ticari borçlarının daha uzun vadeli olduğunu ve kredili alımlardan doğan ve vergi kalkanından yararlanılmayan ilave maliyetlere katlanmak zorunda olduklarını göstermektedir. ABD'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin ortalama nakit dönüşüm süresinin sıfıra yakın düzeyde -1,07 gün olarak gerçekleşmesi ise bu şirketlerin stoklarını elden çıkarma süresine ilave olarak kredili alımlar ile kredili satışlar arasında bir denge yakalayabildiğini, nakit giriş ve çıkışlarını vade açısından uyumlaştırdığını ve etkin bir çalışma sermayesi yönetimine sahip olduğu söylenebilir.

SONUÇ

Turizm sektörünün alt sektörlerinden biri olan yiyecek ve içecek alt sektörü yoğun bir rekabet içerisindedir. Bu rekabet içerisinde güçlü kalabilmenin önemli unsurlarından biri, günlük faaliyetlerin eksiksiz yerine getirilmesi ve bunun için de etkin bir çalışma sermayesi yönetiminin oluşturulmasıdır. Çalışma sermayesi etkinliğini ölçmede kullanılan yöntemlerden birisi Nakit Dönüşüm Süresi (NDS)'dir. NDS, şirketlerde belirli bir dönemde gerçekleştirilen faaliyetlerden ne kadar sürede nakit sağladığını göstermektedir. Diğer bir ifadeyle Stok Devir Süresi (SDS), Alacak Devir Süresi (ADS) ve Ticari Borç Devir Süresi (TBDS) arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Bir şirketin NDS değeri uzadıkça, nakit sağlanana kadar geçecek sürenin uzadığı ve bu bağlamda işletmenin günlük faaliyetlerini gerçekleştirebilmesi için ihtiyaç duyduğu çalışma sermayesi ihtiyacının da arttığı anlaşılmaktadır. NDS'nin kısılması durumunda ise çalışma sermayesinin ticari borçlar ile finanse edildiği ve bu bağlamda işletmenin çalışma sermayesi ihtiyacının azaldığı anlaşılmakta ve işletmenin likidite riskinin düştüğü ve ticari itibarının yükseldiği şeklinde yorumlanmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye, İngiltere ve Amerika'da faaliyet gösteren yiyecek ve içecek şirketlerinin nakit dönüşüm sürelerini analiz etmek ve üç ülke arasında bir karşılaştırma yapmaktır. Bu amaç doğrultusunda Türkiye'deki yiyecek ve içecek hizmeti faaliyetleri alt sektörü ve İngiltere'deki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin 2014-2016 dönemindeki nakit dönüşüm süreleri hesaplanmış ve bu üç grup karşılaştırılmıştır.

Çalışmada Türkiye'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin İngiltere ve ABD'deki yiyecek ve içecek şirketlerine göre çok daha yüksek nakit dönüşüm süresine sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun temel nedenleri ise Türkiye'deki yiyecek ve içecek sektöründe stok ve alacak devir süresinin İngiltere ve ABD'ye göre çok yüksek gerçekleşmesidir. Buna göre İngiltere ve ABD'deki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin stok ve alacak yönetiminde Türkiye'deki şirketlerden daha başarılı oldukları söylenebilir. Ayrıca ABD'deki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin ortalama nakit dönüşüm süresinin -1,07 gün gibi sıfıra yakın bir sürede gerçekleşmesi dikkat çekici bir bulgudur. Diğer yandan Türkiye'deki yiyecek ve içecek sektörünün nakit dönüşüm süresi ortalama 16

gün, İngiltere'deki şirketlerin ise -47 gün civarındadır. Bu bulgulardan yola çıkılarak Amerika'daki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin başarılı bir çalışma sermayesi yönetimine sahip oldukları söylenebilir. İngiltere'deki halka açık yiyecek ve içecek şirketlerinin ise stok ve alacak yönetiminde nispeten başarılı oldukları ancak ticari borçlarının çok yüksek düzeyde olması nedeniyle nakit dönüşüm süresinin negatif yönde ve yüksek düzeyde seyrettiği ortaya çıkmıştır. Bunun neticesinde İngiltere'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin erken ödeme iskontosundan yararlanmadığı ve maliyetlerinin arttığı söylenebilir. Türkiye'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin ise stok ve alacakların yüksek olması ile birlikte çalışma sermayesi ihtiyacının daha fazla olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular ışığında, Türkiye'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin stoklarını satışa dönüştürmede yaşadıkları sıkıntılar nedeniyle kredili satışları arttırdığı bununla beraber artan çalışma sermayesi ihtiyacını tedarikçiler ile karşıladıkları söylenebilir. Bu bağlamda Türkiye'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin nakit dönüşüm süresini kısaltmak ve çalışma sermayesi ihtiyaçlarını azaltmak için stok yönetimine ağırlık vermeleri gerektiği ve stokların satışa dönüş hızını arttırmaları önerilebilir. Stok devir hızının artırılması için yiyecek ve içecek şirketlerinin satışlarını düşük stok seviyesi ile sürdürmeleri gerekmektedir. Bunun için Türkiye'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin tam zamanında üretim yönetimi ve stok kontrol tekniklerinden yararlanmaları önerilebilir. Yine alacak devir hızının gerek ekonominin genel koşulları nedeniyle, gerekse sektördeki vade politikalarındaki değişiklik nedeniyle yavaşladığı dönemlerde nakit dönüşüm süresinin uzamaması için aynı anda ticari borç devir hızının da yavaşlatılmasının önemli olacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla Türkiye'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin nakit yönetimi, tedarik zinciri ve alacak tahsilâtı konularına daha fazla önem vermesi gerektiği önerilebilir.

Konuyla ilgili literatür incelendiğinde yiyecek ve içecek sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin nakit dönüşüm sürelerini uluslararası karşılaştırmalı olarak inceleyen bir çalışmaya tarafımızca rastlanmamıştır. Bu kapsamda çalışma sonuçlarının uluslararası bir karşılaştırma imkânı sunması, Türkiye'deki yiyecek ve içecek sektörünün stok, alacak, ticari borç ve nakit dönüşüm süreleri açısından ortaya konması ve eksikliklerinin tespit edilmesi açısından alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Türkiye'deki yiyecek ve içecek şirketlerinin stok, alacak, ticari borç ve nakit yönetimi etkinliğinin diğer ülkelerin finansal yapıları dikkate alındığında ne durumda olduğunun tespit edilmesi ile bu çalışmanın sektördeki yöneticilere önemli göstergeler sunduğu düşünülmektedir. Çalışma sınırlı bir süreyi ve sınırlı sayıdaki yiyecek ve içecek şirketini kapsamaktadır. İleride yapılacak çalışmalarda daha uzun süre ve daha çok sayıdaki şirket analize dâhil edilerek daha genelleştirilebilir sonuçlara ulaşılabilir. Bununla birlikte yiyecek ve içecek sektörünün nakit dönüşüm süresini belirleyen unsurların karlılığa etkisi dikkate alınarak daha geniş bir karşılaştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

Akgüç, Ö. (2013). *Finansal yönetim*. İstanbul: Avcıol Basım Yayın.

Apak, S. ve Demirel, E. (2010). *Finansal yönetim*. İstanbul: Papatya Yayıncılık Eğitim.

- Banos Caballero, S., García Truel, P.J. ve Martínez Solano P. (2010). Working capital management in SMEs. *Accounting & Finance*, 50 (3): 511-527.
- Berk, N. (2010). *Finansal yönetim*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Bieniasz, A., ve Gołas, Z. (2011). The influence of working capital management on the food industry enterprises profitability, *Contemporary Economics*, 5 (4): 68-81.
- Canbaş, S. ve Vural, G. (2012). *Finansal yönetim açıklamalı örnekler ve problemler*. Adana: Karahan Kitabevi.
- Ceylan, A., ve Korkmaz, T. (2012). *İşletmelerde finansal yönetim*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Deloof, M. (2003). Does working capital management affect profitability of Belgian firms?, *Journal of Business Finance and Accounting*, 30 (3): 573-588.
- Ercan, M.K. ve Ban, Ü. (2010). *Değere dayalı işletme finansı finansal yönetim*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Falope, O.I. ve Ajilore, O.T. (2009). Working capital management and corporate profitability: evidence from panel data analysis of selected quoted companies in Nigeria. *Research Journal of Business Management*, 3 (3): 73-84.
- Farris II, M. T., Hutchison, P. D., ve Hasty, R. W. (2005). Using cash-to-cash to benchmark service industry performance. *Journal of Applied Business Research*, 21 (2): 1-123.
- Kamuyu Aydınlatma Platformu. <http://kap.gov.tr/sirketler/islem-goren-sirketler/sectorler.aspx>, Erişim tarihi: 20 Ocak 2017.
- Karadeniz. E. (2012). Turizm sektörünün nakit dönüşüm süresinin analizi: İMKB turizm Şirketleri ve TCMB sektör bilançoları üzerinde bir araştırma, *Cag University Journal of Social Sciences*, 9 (1): 122-145.
- Megginson, W. L. ve Smart, S. B. (2006). *Introduction to corporate finance*. USA: Thomson South-Western.
- Okka, O. (2009). *Analitik finansla yönetim teori ve problemler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Omağ, A. (2009). Gıda sektöründe nakit dönüşüm süresi analizi: Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri örneği. *Maliye Finans Yazıları*, 23 (82): 45-58.
- Ramachandran, A. ve Janakiraman, M. (2009). The relationship between working capital management efficiency and ebit. *Managing Global Transitions*, 7 (1): 61-77.
- Richards, V. D. ve Laughlin, E. J. (1980). A cash conversion cycle approach to liquidity analysis. *Financial Management*, 9 (1): 32-38.
- Sakarya, Ş. (2008). Nakit yönetiminde nakit dönüş süresi analizinin kullanılması: İMKB'deki KOBİ'ler üzerinde ampirik bir çalışma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13 (2): 227-248.

- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) (2015), “Sektör Bilançoları (2012-2014)”, <http://www.tcmb.gov.tr/>,
Erişim tarihi: 15 Ocak 2017.
- Yılğör, A. G. (2012). Nakit ve Nakit Benzeri Menkul Kıymetler Yönetimi. F. Şamiloğlu, ve A.İ. Akgün (Editörler).
Finansal yönetim (ss.139-162). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Yücel, T. ve Kurt, G. (2002). Nakit dönüş süresi, nakit yönetimi ve karlılık: İMKB şirketleri üzerinde ampirik bir çalışma, *İMKB Dergisi*, 6 (22): 1-15.

Analysis of Food and Beverage Companies: Comparison of Turkey-United Kingdom-United States of America

Mehmet BEYAZGÜL

Mersin University, Tourism Faculty, Department of Tourism Management

Fatih GÜNAY

Mersin University, Tourism Faculty, Department of Tourism Management

Selda DALAK

Mersin University, Tourism Faculty, Department of Tourism Management

Erdinç KARADENİZ

Mersin University, Tourism Faculty, Department of Tourism Management

Extensive Summary

The developments which took place in international markets have significantly influenced financial markets in developing countries and the businesses operating in them. Especially in financial crises periods, companies, which do not have adequate working capital, may have to finalize their activities. For this reason, working capital management is important for all companies. In addition to the developments in tourism sector, socio-cultural and economic changes that took place in the society caused that many people used the foods that were prepared in restaurants; and as a result, the food and beverage sectors developed rapidly. As a result of the intense interest of people in food and beverage sector, a competition emerged in this sector, and it has become vital to have an effective financial management approach and successful working capital management for companies providing food and beverage services so that they can survive. Food and beverage companies must be able to ensure that their activities are performed without any missing points to be able to respond to this demand in the sector fully so that they can manage their cash levels, inventories, receivables and payables effectively in order to determine the capital amount, which will meet their daily needs. The cash conversion cycle is the most recommended criterion in companies that generally have an effective Working Capital plan to control whether there is a successful cash management (Karadeniz, 2012: 123). The cash conversion cycle denotes the time in which the company will need cash in case an additional liability is created.

The basic aim of the this study was to analyze the cash conversion cycles of the food and beverage companies operating in Turkey, the United Kingdom, and the United States of America, and to make a comparison among these three countries. For this purpose, the financial statements of the sub-sectors of the food and beverage services in Turkey and the publicly held food and beverage companies in the United States of America and the United Kingdom were investigated for 2014-2016 period. The data of the food and beverage service sub-sector in Turkey

were obtained through the Company Accounts Statistics reported by the Central Bank of the Republic of Turkey (CBRT). The balance sheet and income statement of 72 food and beverage companies that were sent on a voluntary basis were examined with the Company Accounts. The data of the publicly held food and beverage companies in the UK and the USA were obtained from the database of Thomson & Reuters EIKON. The data of 24 publicly held food and beverage companies in the UK were accessed; and 18 firms, which had complete data for the analyses were included in the study. The data of 99 publicly held food and beverage companies that were operating in the United States of America were obtained; and 31 companies, which had complete data, were included in the study. For each of the companies included in the study, inventory turnover period, receivables turnover period, accounts payable turnover period, and cash conversion cycle computations were made for 2014-2016 period. In this respect, four ratios of the 49 publicly held food and beverage companies were computed separately for three years; and in addition to this, the rates of the food and beverage service sub-sector were computed from CBRT Company Accounts, and a total of 600 observations were made in this respect.

In this study, it was determined that the food and beverage companies in Turkey had much higher cash conversion cycles compared to the food and beverage companies in the USA and the UK. The basic reasons for this were determined to be the inventory and receivable turnover periods in the food and beverage sector in Turkey being very high compared to those in the USA and the UK. In this respect, it is possible to claim that the publicly held food and beverage companies in the United States of America and the United Kingdom are more successful in the management of inventories and receivables than companies in Turkey. In addition, it is a noteworthy finding that the average Cash conversion cycle for publicly held food and beverage companies in the USA was found to be close to -1.07 days, which is very close to zero. On the other hand, the average Cash Conversion Cycle of food and beverage sector in Turkey was determined to be 16 days, and that of the companies in the UK was around - 47 days. Based on these findings, it may be claimed that the publicly held food and beverage companies in the USA have a successful working capital management. It was also determined in the study that the publicly held food and beverage companies in the UK are relatively successful in the inventory and receivables management; however, since their accounts payables are at high levels, their cash conversion cycle was at a high level and in a negative direction. As a result, it may be claimed that the food and beverage companies in the UK do not make use of early payment discount; and therefore, increase their costs. Together with high level of receivables and the inventory, it was also determined that the working capital needs of the food and beverage companies in Turkey were also high. In the framework of these findings, it may be claimed that since food and beverage companies in Turkey have difficulties in converting their inventories into sales, they increase credit sales; and beside this, they cover their increasing working capital needs with suppliers. In this context, to shorten the cash conversion cycle of the food and beverage companies in Turkey, and to reduce the working capital needs, they should focus on inventory management and should increase the speed of inventory-to-sales conversion rates. To increase the inventory turnover speeds, the food and beverage companies should maintain their sales at low inventory levels. For this, it may be recommended that the food and beverage companies in Turkey should benefit from timely production management and inventory control techniques. Again, it is also considered important that the accounts payable

turnover rate is also slowed down simultaneously with the slow-down in the receivables turnover rates due to general conditions of the economy and also due to the change in the maturity policies in the sector. For this reason, it may also be recommended that the food and beverage companies in Turkey should focus on cash management, supply chain and collecting receivables.

When the relevant literature was examined, no studies were detected by us that examined the cash conversion cycles of companies operating in the food and beverage sector on an international basis and in a comparative manner. In this context, it is considered that this study will contribute to the literature because it provides an international comparison, and shows the inventory, receivables and payables of the food and beverage sector in Turkey in terms of cash conversion cycles; and determines the deficiencies in this field. It is also considered that determining the inventories, receivables, accounts payable and cash management activities of the food and beverage companies in Turkey and comparing these results with the financial structures of other countries with this study will provide important indicators to managers in this sector.